

ເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງທີ 18:

ເກັບກູ້ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກທີ່ຕົກຄ້າງ ເພື່ອການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ

**18 LIVES SAFE
FROM UXO**

**ຊີວິດທີ່ປອດໄພຈາກ
ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ**

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ

ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດທີ່ຖືກຖິ້ມລະເບີດທາງອາກາດໜັກໜ່ວງທີ່ສຸດໃນຊ່ວງໄລຍະສົງຄາມອິນດູຈີນ (ໃນລະຫວ່າງປີ 1964 - 1973), ມີຖ້ຽວບິນສູ່ຮົບຫຼາຍກວ່າ 580,000 ຖ້ຽວໄດ້ຖິ້ມລະເບີດລົງໃສ່ແຜ່ນດິນລາວຫຼາຍກວ່າ 2 ລ້ານໂຕນ, ໃນນັ້ນ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນລະເບີດລູກຫວ່ານທີ່ເອີ້ນວ່າ: “ບົມບີ”. ລະເບີດດັ່ງກ່າວມີປະມານ 270 ລ້ານໜ່ວຍ ແລະ ຍັງມີຈຳນວນຫຼາຍທີ່ຍັງບໍ່ທັນແຕກ (ນັກວິຊາການໄດ້ຄາດຄະເນວ່າປະມານ 30 % ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນແຕກ, ໝາຍຄວາມວ່າ ຍັງມີລະເບີດລູກຫວ່ານປະມານ 80 ລ້ານໜ່ວຍທີ່ຍັງຕົກຄ້າງ ແລະ ຍັງຢາຍຢູ່ຕາມພື້ນທີ່ຕ່າງໆຢ່າງກວ້າງຂວາງ). ພາຍຫຼັງສົງຄາມສິ້ນສຸດລົງ, ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ (ລບຕ) ຍັງສືບຕໍ່ເຂົ້າຂ້າຊີວິດຂອງປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າເຮັດໃຫ້ມີຜູ້ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ແລະ ເສຍຊີວິດຫຼາຍກວ່າ 50,000 ຄົນ ແລະ ຫຼາຍໆຄົນກໍ່ກາຍເປັນຄົນພິການຢ່າງຖາວອນ. ນອກຈາກນັ້ນ ປະຊາຊົນຍັງມີຄວາມຢ້ານກົວ ແລະ ບໍ່ໝັ້ນໃຈທີ່ຈະນຳໃຊ້ທີ່ດິນເຂົ້າໃນການທຳການຜະລິດ ເນື່ອງຈາກວ່າ ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວແມ່ນຍັງມີລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງ ແລະ ບໍ່ມີຄວາມປອດໄພທີ່ຈະນຳໃຊ້ອັນໄດ້ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ລາຍຮັບຂອງຊາວໄຮ່ນາຮົ່ວສວນ ແລະ ຄອບຄົວທີ່ທຳການຜະລິດຢູ່ຊົນນະບົດບໍ່ກຸ້ມຢູ່ກຸ້ມກິນ, ຊ້າບໍ່ໜ້າຍັງເຮັດໃຫ້ໂອກາດໃນການສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງ ແລະ ສົ່ງເສີມຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນກໍ່ຫຼຸດລົງເຊັ່ນດຽວກັນ. ປະຈຸບັນນີ້ ລບຕ ຍັງຢູ່ຢາຍຢູ່ຕາມພື້ນທີ່ໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆຂອງລັດຖະບານ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນ, ຢູ່ຕາມພື້ນທີ່ກໍ່ສ້າງພື້ນຖານໂຄງລ່າງ ແລະ ພື້ນທີ່ທຳການຜະລິດເຊັ່ນ: ຖະໜົນຫົນທາງ, ໂຮງຮຽນ, ໂຮງໝໍ, ສຸກສາລາ, ຈຸດນໍ້າລິນ, ສະຖານທີ່ທາງສາສະໜາ/ວັດທະນະທຳ, ຕະຫຼາດ, ສະຖານທີ່ພັກຜ່ອນ, ໄຮ່ນາຮົ່ວສວນ ແລະ ອື່ນໆ. ສິ່ງທີ່ໜ້າເປັນຫວ່າງກວ່ານັ້ນແມ່ນເຂດຊຸມຊົນທີ່ຍັງມີລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງຢູ່ນັ້ນ, ອຸບັດຕິເຫດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກແມ່ນເກີດຂຶ້ນໄດ້ກັບຄົນທຸກເພດໄວ, ອາຍຸ ແລະ ທຸກສະຖານະໃນສັງຄົມ, ການສຶກສາ ແລະ ປັດໄຈອື່ນໆ. ສະນັ້ນການກວດກູ້ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກທີ່ຕົກຄ້າງຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍ ແລະ ຕ້ອງໄດ້ມີການແກ້ໄຂຢ່າງຮີບດ່ວນ, ເນື່ອງຈາກວ່າ ການພັດທະນາຢູ່ ສປປ ລາວ ແມ່ນມີການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ມີຄວາມຕ້ອງການນຳໃຊ້ທີ່ດິນຫຼາຍຂຶ້ນ. ໃນປະຈຸບັນນີ້ ຈຳນວນລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງນັ້ນ ແມ່ນຍັງບໍ່ສາມາດຮູ້ໄດ້ຢ່າງແນ່ນອນວ່າມີໜ້ອຍຫຼາຍປານໃດ. ສະນັ້ນ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ຈຶ່ງໄດ້ມີການວາງແຜນດຳເນີນການສຳຫຼວດຫາລະເບີດບໍ່ທັນແຕກທີ່ຍັງຕົກຄ້າງໃຫ້ສຳເລັດພາຍໃນປີ 2021. ການສຳຫຼວດດັ່ງກ່າວຈະເຮັດໃຫ້ຂະແໜງການເກັບກູ້ລະເບີດສາມາດວາງແຜນການກວດກູ້ໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນໃນອະນາຄົດ ເພື່ອແນໃສ່ຢຸດຕິໄພຂົ່ມຂູ່ຂອງລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕໍ່ຊີວິດຂອງມະນຸດ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນລາວບັນດາເຜົ່າຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ແນໃສ່ກຳຈັດສິ່ງກົດຂວາງຕໍ່ການພັດທະນາແຫ່ງຊາດ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ໃນປີ 2010 ລັດຖະບານລາວຍັງໄດ້ຮັບຮອງເອົາ MDG 9 ເປັນເປົ້າໝາຍສະເພາະຂອງ ສປປ ລາວ ໃນການແກ້ໄຂບັນຫາລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ ໂດຍສອດຄ່ອງກັບແຜນຍຸດທະສາດແຫ່ງຊາດແກ້ໄຂບັນຫາລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ ທີ່ເອີ້ນວ່າ: “ເສັ້ນທາງກ້າວສູ່ຄວາມປອດໄພ II”, ເຊິ່ງລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕະຫຼອດມາ. ເພື່ອເປັນການສືບຕໍ່ແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ, ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ຮັບຮອງເປົ້າໝາຍການພັດທະນາແບບຍືນຍົງສະເພາະຂອງ ສປປ ລາວ ເພື່ອເກັບກູ້ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງໃຫ້ໝົດອອກຈາກແຜ່ນດິນລາວ.

ສະພາບຕົວຈິງ ແລະ ຕົວເລກສະຖິຕິ

- ພາຍຫຼັງສົງຄາມສິ້ນສຸດລົງ, ມີປະຊາຊົນຫຼາຍກວ່າ 50,000 ຄົນ ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ແລະ ເສຍຊີວິດຈາກອຸບັດຕິເຫດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ໃນປີ 2015 ມີປະຊາຊົນຈຳນວນ 42 ຄົນໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ແລະ ເສຍຊີວິດຈາກອຸບັດຕິເຫດລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງ, ມາຮອດປີ 2019 ຈຳນວນຜູ້ເຄາະຮ້າຍຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກໄດ້ຫຼຸດລົງເຫຼືອ 25 ຄົນ.
- ໃນປະຈຸບັນນີ້, ຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຜູ້ຖືກບາດເຈັບ ແລະ ເສຍຊີວິດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກແມ່ນເດັກນ້ອຍ, ສ່ວຍຫຼາຍແມ່ນເດັກຊາຍ.
- ຄະນະກຳມະການຄຸ້ມຄອງແຫ່ງຊາດເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງຢູ່ ສປປ ລາວ (ຄຊກລ) ໄດ້ເກັບກຳຂໍ້ມູນຄວາມຕ້ອງການຂອງຜູ້ລອດຊີວິດຈາກອຸບັດຕິເຫດລະເບີດບໍ່ທັນແຕກມີຈຳນວນ 8,918 ຄົນ.
- ບັນດາເມືອງທີ່ມີລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຫຼາຍທີ່ສຸດ ແມ່ນນອນຢູ່ໃນບັນດາເມືອງທີ່ທຸກຍາກທີ່ສຸດໃນທົ່ວປະເທດ.
- ຕະຫຼອດໄລຍະແຕ່ປີ 1996 ຫາ ເດືອນມິຖຸນາ 2016, ເນື້ອທີ່ດິນຫຼາຍກວ່າ 60,000 ເຮັກຕາ ໄດ້ຮັບການກວດກູ້, ໃນນັ້ນ 40,000 ກວ່າເຮັກຕາ ແມ່ນເນື້ອທີ່ກະສິກຳ ແລະ ຫຼາຍກວ່າ 20,000 ເຮັກຕາແມ່ນເນື້ອທີ່ພັດທະນາຕ່າງໆ. ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຫຼາຍກວ່າ 1.7 ລ້ານໜ່ວຍໄດ້ຖືກທຳລາຍ, ໃນນັ້ນ ມີລະເບີດບິມໃຫຍ່ 7,500 ກວ່າໜ່ວຍ, ລະເບີດລູກຫວ່ານ 800,000 ກວ່າໜ່ວຍ, ລະເບີດຝັງດິນ 7,000 ກວ່າໜ່ວຍ ແລະ ລະເບີດຊະນິດອື່ນໆ 900,000 ກວ່າໜ່ວຍ.
- ສະເພາະປີ 2015, ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຫຼາຍກວ່າ 130,000 ໜ່ວຍ ໄດ້ຖືກທຳລາຍ ໂດຍສ່ວນຫຼາຍແມ່ນລະເບີດລູກຫວ່ານ.
- ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດໜຶ່ງທີ່ນຳໜ້າໃນການລະດົມຂົນຂວາຍ ເພື່ອສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຕ້ານລະເບີດລູກຫວ່ານ ແລະ ເປັນລັດພາຄີຂອງສິນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍສິດທິຂອງຄົນພິການ.
- ຜ່ານການປະຕິບັດແນວຄວາມຄິດໃໝ່ຂອງການປະຕິບັດງານ ໂດຍນຳໃຊ້ “ວິທີການສຳຫຼວດ ແລະ ກວດກູ້ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກໂດຍອີງໃສ່ຈຸດຫຼັກຖານເປັນຫຼັກ” ເຮັດໃຫ້ຂະແໜງການແກ້ໄຂບັນຫາລະເບີດບໍ່ທັນແຕກດຳເນີນງານຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ໄດ້ຮັບໜາກຜົນຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ເປັນຕົ້ນແມ່ນປະສິດທິຜົນໃນການຊອກຫາ ແລະ ທຳລາຍລະເບີດລູກຫວ່ານແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນຕໍ່ຈຳນວນເນື້ອທີ່ເຮັກຕາ ຈາກລະເບີດລູກຫວ່ານທີ່ເຄີຍພົບເຫັນໃນເມື່ອກ່ອນແມ່ນ 5 ໜ່ວຍຕໍ່ເຮັກຕາ ຂຶ້ນມາເປັນ 22 ໜ່ວຍຕໍ່ເຮັກຕາໃນປີ 2015.

ຄາດໝາຍ	ຕົວຊີ້ວັດ
18.1: ພາຍໃນປີ 2030, ຮັບປະກັນໃຫ້ຈຳນວນຜູ້ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ແລະ ເສຍຊີວິດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກໃນແຕ່ລະປີຫຼຸດລົງເທື່ອລະກ້າວຈົນຮອດຈຸດຕ່ຳສຸດ.	18.1.1. ຈຳນວນຜູ້ໄດ້ຮັບບາດເຈັບ ແລະ ເສຍຊີວິດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກມີການລາຍງານ (ແຍກຕາມກຸ່ມອາຍຸ ແລະ ເພດ). 18.1.2. ຈຳນວນເປີເຊັນຂອງປະຊາກອນຢູ່ໃນບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກມີການລາຍງານຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບພື້ນທີ່ທີ່ມີຄວາມສ່ຽງຈາກລບຕ ຢູ່ພາຍໃນບ້ານຂອງເຂົາເຈົ້າ (ລາຍງານແຍກຕາມກຸ່ມ, ເພດ ແລະ ຄົນພິການ).
18.2: ພາຍໃນປີ 2030, ຮັບປະກັນໃຫ້ສຳເລັດການກວດກູ້ລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງຢູ່ບັນດາພື້ນທີ່ບຸລິມະສິດພັດທະນາ ແລະ ບັນດາບ້ານທີ່ທຸກຍາກ.	18.2.1. ຈຳນວນເປີເຊັນທີ່ຍັງເຫຼືອຂອງພື້ນທີ່ທີ່ມີລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງ ແລະ ທີ່ຍັງຈະຕ້ອງໄດ້ກວດກູ້ ແມ່ນຖືກເກັບກຳ ແລະ ລາຍງານ (ໃຫ້ແຍກຕາມບ້ານທຸກຍາກ ທີ່ນອນຢູ່ໃນບຸລິມະສິດສູງ). 18.2.2. ຈຳນວນບ້ານທຸກຍາກທີ່ຍັງເຫຼືອທີ່ກຳນົດເປັນບ້ານທີ່ມີລະເບີດບໍ່ທັນແຕກຕົກຄ້າງທີ່ຍັງຕ້ອງໄດ້ກວດກູ້ໄດ້ຮັບການລາຍງານ
18.3: ພາຍໃນປີ 2030, ຮັບປະກັນໃຫ້ຜູ້ລອດຊີວິດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກທັງໝົດໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອທາງດ້ານການປົນປົວ, ພື້ນຟູສຸຂະພາບ ແລະ ຊ່ວຍເຫຼືອຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກທີ່ທຸກຍາກ ໄດ້ຮັບການປະກອບອາຊີບ.	18.3.1. ອັດຕາສ່ວນຂອງຜູ້ລອດຊີວິດຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກທີ່ຍັງຢູ່ໃນເກນອາຍຸທີ່ສາມາດທຳມາຫາກິນໄດ້ ແຕ່ບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບຂຶ້ນພື້ນຖານໄດ້ຢ່າງພຽງພໍ ສາມາດເຂົ້າເຖິງລາຍຮັບຂຶ້ນພື້ນຖານໄດ້. 18.3.2. ຈຳນວນເປີເຊັນຂອງຜູ້ລອດຊີວິດ ແລະ ຜູ້ຖືກເຄາະຮ້າຍຈາກລະເບີດບໍ່ທັນແຕກ ທີ່ຖືກເຊື່ອມສານເຂົ້າໃນລະບົບການປົນປົວສຸຂະພາບ, ການສຶກສາ ແລະ ການຈ້າງງານ.